ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συγγραφή : *Κυριακίδης Σάββας* *(9/1/2008)*

Για παραπομπή : *Κυριακίδης Σάββας , «Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη», 2008, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Κωνσταντινούπολη*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10934>

Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη

Περίληψη :

Αρχικά ο όρος «Βάραγγοι» υποδήλωνε Σκανδιναβούς και Σλάβους μισθοφόρους στρατιώτες που κατέφθαναν στο Βυζάντιο μέσω της επικράτειας των Ρως του Κιέβου. Από τα τέλη του 11ου αιώνα η πλειονότητα των Βαράγγων ήταν αγγλοσαξονικής καταγωγής. Οι Βάραγγοι συμμετείχαν σε σημαντικό αριθμό εκστρατειών και διακρίθηκαν ως τμήμα της σωματοφυλακής των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Συχνά στις πηγές αποκαλούνται «πελεκυφόροι», λόγω του οπλισμού τους, και «Ταυροσκύθαι» ή «Κέλται», λόγω της βορειοευρωπαϊκής προέλευσής τους. Η παρουσία τους στην Κωνσταντινούπολη μαρτυρείται έως το 15ο αιώνα.

Χρονολόγηση

989-15ος αιώνας

Γεωγραφικός εντοπισμός

Κωνσταντινούπολη

Ονομασίες

Βάραγγοι, Βαράγγοι, Βαριάγοι· στις πηγές αναφέρονται επίσης «πελεκυφόροι», «Ταυροσκύθαι» και «Κέλται»

---

1. Οι Βάραγγοι και ο Βασίλειος Β΄ (976-1025)

Παρά το γεγονός ότι Ρως μισθοφόροι, που περιλάμβαναν τόσο σκανδιναβικά όσο και σλαβικά στοιχεία, συμμετείχαν σε βυζαντινές πολεμικές επιχειρήσεις από τις αρχές του 10ου αιώνα, το τάγμα και η μονάδα της αυτοκρατορικής φρουράς των Βαράγγων συγκροτήθηκαν το 989 με αφορμή τις πολιτικές και στρατιωτικές εξελίξεις στο Βυζάντιο. Το 986, ο αυτοκρατορικός στρατός υπό την ηγεσία του Βασιλείου Β΄ υπέστη βαριά ήττα από το Βούλγαρο ηγεμόνα Σαμουήλ στις Πύλες του Τραϊανού. Το γεγονός αυτό έκανε εξαιρετικά δύσκολη την καταστολή της επανάστασης του Βάρδα Φωκά, με τον οποίο είχε συνταχθεί σημαντικός αριθμός στρατηγών στη Μικρά Ασία. Για να αντιμετωπίσει τους επαναστάτες, ο Βασίλειος Β΄ ζήτησε τη συνδρομή του πρίγκιπα του Κιέβου Βλαδίμηρου, ο οποίος έστειλε στην Κωνσταντινούπολη 6.000 Ρως στρατιώτες προς ενίσχυση του αυτοκράτορα. Οι στρατιώτες αυτοί συνέβαλαν αποφασιστικά στις νίκες του Βασιλείου Β΄ στις μάχες της Χρυσοπόλεως και της Αβύδου το 989, που είχαν αποτέλεσμα τη συντριβή των επαναστατών.[1]

Οι ικανότητες των στρατιωτών αυτών στο πεδίο της μάχης και κυρίως η έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους στρατηγούς που προέρχονταν από μεγάλες αριστοκρατικές οικογένειες της Μικράς Ασίας, στους οποίους απέφευγε να δώσει υψηλά στρατιωτικά αξιώματα, οδήγησαν το Βασίλειο Β΄ να οργανώσει τους Ρως σε τάγμα του βυζαντινού στρατού και να ιδρύσει τη μονάδα της αυτοκρατορικής φρουράς των Βαράγγων που αποτελούνταν αποκλειστικά από Ρως.[2] Μία άλλη αιτία της στρατολόγησης των Βαράγγων είναι η αλλαγή του στρατιωτικού προσανατολισμού της αυτοκρατορίας. Από τα τέλη του 9ου με αρχές του 10ου αιώνα, η στρατιωτική οργάνωση του Βυζαντίου έπαψε σταδιακά να έχει αμυντικό προσανατολισμό. Αντιθέτως, από τα μέσα του 10ου αιώνα απέκτησε καθαρά επεκτατικό χαρακτήρα. Συνεπώς μισθοφόροι όπως οι Βάραγγοι, που σε αντίθεση με τους στρατιώτες των επαρχιών βρίσκονταν σε συνεχή ετοιμότητα και ήταν υπό το στενό έλεγχο του θρόνου, κρίθηκαν χρήσιμοι για την πραγματοποίηση της επιθετικής στρατηγικής. Από την άλλη πλευρά, οι γηγενείς στρατιώτες, που κυρίως ήταν εγκατεστημένοι στις επαρχίες, στερούνταν εμπειρίας και πόρων για μακρόχρονες επιχειρήσεις. Επίσης συχνά βρίσκονταν υπό την επιρροή φιλόδοξων αριστοκρατών που ανταγωνίζονταν τον αυτοκράτορα.[3]

Αν και δεν αποκλείεται να έλαβαν μέρος σε περισσότερες εκστρατείες του Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου, η παρουσία των Ρως επιβεβαιώνεται στις επιχειρήσεις του συγκεκριμένου αυτοκράτορα το 999 στη Συρία, το 1009-1010 στην Ιταλία, το 1016 στη Βουλγαρία και το 1021 στη Γεωργία, όπου υπάρχουν μαρτυρίες ότι διέπραξαν θηριωδίες κατά αμάχων.[4] Επίσης, λίγο πριν από το θάνατο του Βασιλείου Β΄, Βάραγγοι στάλθηκαν στη Σικελία κατά των Αράβων.

2. Από το θάνατο του Βασιλείου Β΄ έως το 1081

Στην προσπάθειά τους να περιορίσουν την επιρροή των φιλόδοξων μελών της ανώτερης αριστοκρατίας τόσο σε στρατιωτικά όσο και σε πολιτικά ζητήματα, οι διάδοχοι του Βασιλείου Β΄ διατήρησαν τους Βαράγγους και αύξησαν τη στήριξη του στρατού σε ξένους μισθοφόρους. Αναφερόμενος σε μια μονάδα των Βαράγγων που το 1034 βρισκόταν στη Μικρά Ασία, ο ιστορικός Ιωάννης Σκυλίτζης αποτελεί την πρώτη πηγή που χρησιμοποιεί την ονομασία Βάραγγοι αντί για Ταυροσκύθες, Ρως ή πελεκυφόροι.[5] Την ίδια χρονιά, ήλθε στο Βυζάντιο μαζί με 500 στρατιώτες ο Χάραλντ Χάρντραντα, ίσως ο πιο επιφανής διοικητής των Βαράγγων, καθώς υπήρξε ο μετέπειτα βασιλιάς της Νορβηγίας Χάρολντ Γ΄ (1046-1066).[6] Ο ερχομός του αποτελεί ένδειξη του υψηλού κύρους που απολάμβανε το σώμα των Βαράγγων, το οποίο μπορούσε να γίνει ελκυστικό για τους Βορειοευρωπαίους στρατιώτες. Παρότι ένα σημαντικό ποσό απαιτούνταν για να γίνει κανείς δεκτός στη φρουρά των Βαράγγων, η αμοιβές τους ήταν επίσης υψηλές. Ο Χάραλντ και οι Βάραγγοι συμμετείχαν στις επιχειρήσεις στη Σικελία κατά των Αράβων από το 1038 έως το 1040 και κατά του Πέτρου Δελεάνου στη Βουλγαρία. Η καριέρα του μετέπειτα βασιλιά της Νορβηγίας στο Βυζάντιο τελείωσε το 1042/1043, όταν για ασαφείς λόγους έπεσε στη δυσμένεια του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Θ΄ Μονομάχου (1042-1055). Επίσης, οι Βάραγγοι φέρονται να έπαιξαν ρόλο και στην πολύπλοκη περίοδο των συνεχών συγκρούσεων ανάμεσα στις αριστοκρατικές οικογένειες από το 1042 έως το 1081, στηρίζοντας σχεδόν πάντοτε το θρόνο.

3. Από το 1081 έως το 1204

Αν και οι αναφορές στην παρουσία τους λιγοστεύουν, φαίνεται ότι η εγκαθίδρυση της δυναστείας των Κομνηνών το 1081 δεν έφερε κάποια αλλαγή στο ρόλο των Βαράγγων, καθώς συνέχισαν να συνοδεύουν τον αυτοκράτορα σε εκστρατείες και να επανδρώνουν τη σωματοφυλακή του στο παλάτι. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού (1081-1118) μεταβλήθηκε η εθνολογική σύνθεση των Βαράγγων. Ένας αριθμός Αγγλοσαξόνων που εγκατέλειψαν την Αγγλία ύστερα από τη νορμανδική κατάκτηση (1066) έφτασαν στο Βυζάντιο. Από αυτούς άλλοι εντάχθηκαν στους Βαράγγους και άλλοι εγκαταστάθηκαν στην Κριμαία.[7] Η μεταβολή αυτή αντανακλάται στις πηγές. Η πριγκίπισσα και ιστοριογράφος Άννα Κομνηνή, αν και επισημαίνει ότι από παλιά οι Βάραγγοι βρίσκονταν στην υπηρεσία του αυτοκράτορα, γράφει ότι προέρχονταν από τη Θούλη, εννοώντας πιθανώς τη Βρετανία.[8] Διηγούμενος τη νίκη του Ιωάννη Β΄ Κομνηνού (1118-1143) επί των Πετσενέγων το 1122, ο ιστορικός Ιωάννης Κίνναμος αποκαλεί τους Βαράγγους Βρετανούς.[9]

4. Οι Βάραγγοι μετά το 1204

Η παρουσία των Βαράγγων στο πεδίο της μάχης μετά το 1204 δεν επιβεβαιώνεται από καμία πηγή. Αυτό όμως δε σημαίνει απαραιτήτως ότι έπαψαν να είναι μάχιμη μονάδα. Η αποσπασματική και περιστασιακή φύση των διαθέσιμων πληροφοριών δεν επιτρέπει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων. Παρ' όλα αυτά υπάρχουν συχνές αναφορές στην παρουσία των Βαράγγων στο ύστερο Βυζάντιο. Μετά το 1204, εμφανίζονται ως φρουροί του θησαυροφυλακίου της Αυτοκρατορίας της Νίκαιας στη Μαγνησία.[10] Επίσης αναφέρεται ότι κρατούσαν τα κλειδιά των πόλεων που επισκεπτόταν ο αυτοκράτορας.[11]

Η πραγματεία του Ψευδο-Κωδινού, η οποία καταπιάνεται με τις αυτοκρατορικές τελετές και με την ιεραρχία αξιωμάτων της αυτοκρατορικής αυλής και χρονολογείται στο δεύτερο μισό του 14ου αιώνα, εμφανίζει τους Βαράγγους ως μια από τις έξι μονάδες της αυτοκρατορικής φρουράς.[12] Ο ανώνυμος συγγραφέας επισημαίνει ότι οι Βάραγγοι στις αυτοκρατορικές τελετές πολυχρονίζουν τον αυτοκράτορα στη μητρική τους γλώσσα, την αγγλική, ενώ ο ιστορικός Γεώργιος Παχυμέρης αναφέρει έναν Άγγλο δεσμοφύλακα.[13] Συνεπώς είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι Βάραγγοι της ύστερης περιόδου προέρχονταν από την Αγγλία. Η παρουσία των Βαράγγων μαρτυρείται τελευταία φορά σε δύο έγγραφα του 1400. Το ότι τα έγγραφα αυτά χαρακτηρίζουν

Συγγραφή : *Κυριακίδης Σάββας* *(9/1/2008)*

Για παραπομπή : *Κυριακίδης Σάββας , «Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη», 2008, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Κωνσταντινούπολη*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10934>

Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη

τους Βαράγγους «πιστοτάτους» αποτελούν ένδειξη ότι ακόμη και το 15ο αιώνα διατήρησαν τη φήμη τους ως απολύτως υπάκουη και πιστή στον αυτοκράτορα προσωπική φρουρά.[14]

---

1. Blöndal, S. – Benedikz, B., *The Varangians of Byzantium* (Cambridge 1978), σελ. 42· Λέων Διάκονος, Hase, C.B. (επιμ.), *Leonis Diaconi Historiae libri decem* (CSHB, Bonn 1828), σελ. 171-173· Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών*, Thurn, I. (επιμ.), *Ioannes Scylitzae Synopsis historiarum* (CFHB 5, Berlin 1973), σελ. 336.

2. Whittow, M., *The Making of Orthodox Byzantium, 600-1025* (London 1996), σελ. 374· Cheynet, J.-C., *Pouvoir et contestations à Byzance (963-1210)* (Byzantina Sorbonensia 9, Paris 1990), σελ. 307.

3. Haldon, J., *Warfare, State and Society in the Byzantine World 565-1204* (London 1999), σελ. 92-93.

4. Blöndal, S. – Benedikz, B., *The Varangians of Byzantium* (Cambridge 1978), σελ. 46-52· Holmes, C., *Basil II and the Governance of Empire (976-1025)* (Oxford 2005), σελ. 512.

5. Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών*, Thurn, I. (επιμ.), *Ioannes Scylitzae Synopsis historiarum* (CFHB 5, Berlin 1973), σελ. 394.

6. Sheppard, J., "A Note on Harold Hardrada: The Date of his Arrival at Byzantium", *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik* 22 (1973), σελ. 145-150.

7. Blöndal, S. – Benedikz, B., *The Varangians of Byzantium* (Cambridge 1978), σελ. 141· Benedikz, B., "The Origin and Development of the Varangian Regiment in the Byzantine Army", *Byzantinische Zeitschrift* 62 (1969), σελ. 23-24· Cigaar, K., "L'émigration anglais a Byzance après 1066", *Revue des Etudes Byzantines* 32 (1974), σελ. 305· Sheppard, J., "The English and Byzantium: A Study of Their Role in the Byzantine Army in the Later Eleventh Century", *Traditio* 29 (1973), σελ. 53-92.

8. Άννα Κομνηνή, *Αλεξιάς*, Reinsch, D.R. – Kambylis, A. (επιμ.), *Annae Comnenae Alexias* (CFHB 41, Berlin 2001), σελ. 79.

9. Ιωάννης Κίνναμος, *Επιτομή Ιστοριών*, Meineke, A. (επιμ.), *Ioannes Cinnami Epitome Rerum ab Ioanne et Alexio Comnenis Gestorum* (CSHB, Bonn 1836), σελ. 8.

10. Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαί Ιστορίαι*, Failler, A. (επιμ.), *Georges Pachymères Relations historiques* I (CFHB 24/1, Paris 1984), σελ. 101.

11. Ιωάννης Καντακουζηνός, *Ιστορίαι*, Schopen, L. (επιμ.), *Ioannes Cantacuzeni eximperatoris historiarum libri IV* I (CSHB, Bonn 1828), σελ. 389.

12. Ψευδο-Κωδινός, *Περί οφφικίων*, Verpeaux, J. (επιμ. – μτφρ.), *Pseudo-Kodinos: Traité des offices* (Paris 1966), σελ. 179-180.

13. Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαί Ιστορίαι*, Failler, A. (επιμ.), *Georges Pachymères Relations historiques* I (CFHB 24/1, Paris 1984), σελ. 485, 615.

14. Bartusis, M., *The Late Byzantine Army* (Philadelphia 1992), σελ. 275.

Βιβλιογραφία :

- **Ιωάννης Σκυλίτζης**, *Σύνοψις Ιστοριών*, Thurn, I. (ed.), *Ioannis Skylitzae Synopsis Historiarum*, Corpus Fontium Historiae Byzantinae 5, Berlin – New York 1973
- **Haldon J.F.**, *Warfare, State and Society, in the Byzantine World 565-1204*, London 1999
- **Μιχαήλ Ατταλειάτης**, *Ιστορία*, Bekker, I. (ed.), *Michaelis Attaliotae Historia*, Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1853
- **Συνεχιστής Ιωάννου Σκυλίτζη**, *Χρονογραφία*, Τσολάκης, Ε. (επιμ.), *Η Συνέχεια της Χρονογραφίας του Ιωάννου Σκυλίτζη*, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου 105, Θεσσαλονίκη 1968
- **Λέων Διάκονος**, *Ιστορία*, Hase, C.B. (ed.), *Leonis Diaconi Caloensis Historiae libri decem et liber de velitatione bellica Nicephori Augusti*, Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1828
- **Bartusis M.C.**, *The Late Byzantine Army. Arms and Society 1204-1453*, Philadelphia 1992
- **Ιωάννης Καντακουζηνός**, *Ιστορίαι*, Schopen, L. (ed.), *Ioannis Cantacuzeni eximperatoris Historiarum libri IV*, Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1828-1832
- **Cheynet J.-C.**, *Pouvoir et contestations à Byzance (963-1210)*, Paris 1990, Byzantina Sorbonensia 9
- **Holmes C.**, *Basil II and the Governance of Empire (976-1025)*, Oxford 2005
- **Νικηφόρος Βρυέννιος**, *Ύλη Ιστορίας*, Gautier, P. (ed.), *Nicéphore Bryennios, Histoire*, Corpus Fontium Historiae Byzantinae 9, Bruxelles 1975
- **Άννα Κομνηνή**, *Αλεξιάς*, Reinsch, D.R. – Kambylis, A. (eds), *Annae Comnenae Alexias*, Corpus Fontium Historiae Byzantinae 40, Berlin – New York 2001
- **Ιωάννης Κίνναμος**, *Επιτομή*, Meineke, A. (ed.), *Ioannis Cinnami historiarum libri septem*, Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1836
- **Benedikz B. S.**, "The Origin and Development of the Varangian Regiment in the Byzantine Army", *Byzantinische Zeitschrift*, 62, 1969, 20-25
- **Benedikz B. S.**, **Blöndal S.**, *The Varangians of Byzantium*, Cambridge 1978
- **Cigaar K.**, "L'émigration anglais à Byzance après 1066", *Revue des Études Byzantines*, 32, 1974, 301-342
- **Shepard J.**, "A Note on Harold Hardrada: The Date of his Arrival at Byzantium", *Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik*, 22, 1973, 145-150
- **Whittow M.**, *The Making of Orthodox Byzantium, 600-1025*, London 1996
- **Ψευδο-Κωδινός**, *Περί των οφφικίων*, Verpeaux, J. (ed.), *Traité des offices*, Paris 1966

Συγγραφή : *Κυριακίδης Σάββας* *(9/1/2008)*

Για παραπομπή : *Κυριακίδης Σάββας , «Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη», 2008, Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού, Κωνσταντινούπολη*
URL: <http://www.ehw.gr/l.aspx?id=10934>

Βάραγγοι στην Κωνσταντινούπολη

Δικτυογραφία :

The Varangians of Byzantium - Βιβλία Google
http://books.google.com/books?id=vFRug14ui7gC&printsec=frontcover&dq=varangians&hl=el&ei=jKClTYLMFceXOt_mlcEJ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CCcQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

Εμπορική Οδός Βαράγγων - Ελλήνων - Βικιπαίδεια
http://el.wikipedia.org/wiki/Εμπορική_Οδός_Βαράγγων_-_Ελλήνων

Χάραλντ Γ' της Νορβηγίας - Βικιπαίδεια
http://el.wikipedia.org/wiki/Χάραλντ_Γ'_της_Νορβηγίας

Γλωσσάριο :

στρατηγός, ο

Κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο τα καθήκοντα του στρατηγού ήταν πολιτικά. Στη Μέση Βυζαντινή περίοδο ο στρατηγός ήταν αξιωματούχος επικεφαλής του θέματος (στρατός και περιοχή δικαιοδοσίας)· συγκέντρωνε στα χέρια του τόσο στρατιωτική όσο και πολιτική εξουσία. Κατά την Ύστερη Βυζαντινή περίοδο περιορίστηκε στο στρατιωτικό ρόλο του.

Πηγές

Λέων Διάκονος, Hase, C.B. (επιμ.), *Leonis Diaconi Historiae libri decem*, (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1828), σελ. 171-173.

Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών*, Thurn, H. (επιμ.), *Ioannes Scylitzae Synopsis historiarum* (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 5, Berlin 1973), σελ. 336, 394, 471.

Snorri Sturluson, *King Harald's Saga*, μτφρ. M. Magnusson – H. Palsson (London 1976), σελ. 45-48.

Άννα Κομνηνή, *Αλεξιάς*, Reinsch D.R. – Kambylis, A. (επιμ.), *Annae Comnenae Alexias* (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 41, Berlin 2001), σελ. 79.

Ιωάννης Κίνναμος, *Επιτομή Ιστοριών*, Meineke, A. (επιμ.), *Ioannes Cinnami Epitome Rerum ab Ioanne et Alexio Comenis Gestorum* (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1836), σελ. 8.

Γεώργιος Παχυμέρης, *Συγγραφικαί Ιστορίαι*, Failler, A. (επιμ.), *Georges Pachymères Relations historiques* I (Corpus Fontium Historiae Byzantinae 24/1, Paris 1984) σελ. 101, 485, 615.

Ιωάννης Καντακουζηνός, *Ιστορίαι*, Schopen, L. (επιμ.), *Ioannes Cantacuzeni eximperatoris historiarum libri IV* I (Corpus Scriptorum Historiae Byzantinae, Bonn 1828), σελ. 389.

Ψευδο-Κωδινός, *Περί οφφικίων*, Verpeaux, J. (επιμ. – μτφρ.), *Pseudo-Kodinos: Traité des offices* (Paris 1966), σελ. 179-180.

Παραθέματα

Η άφιξη του Χάραλντ Χαρντράντα στην Κωνσταντινούπολη

Iron-shielded vessels
Flaunted colourful rigging.
The great prince saw ahead
The copper roofs of Byzantium;
His swan-breasted ships swept
Towards the tall-towered city.

Snorri Sturluson, *King Harald's Saga*, μτφρ. M. Magnusson – H. Palsson (London 1976), σελ. 48.

Η συμμετοχή των Βαράγγων στην εκστρατεία του Κωνσταντίνου Θ΄ εναντίον των Πετσενέγκων

Ὅπως δὲ τῶν Πατζινάκων ἐπικρατέστερα γένηται τὰ Ῥωμαίων ὁ βασιλεὺς φροντίζων, τὸν Κεγένην ἐξάγει τῆς φυλακῆς καὶ ἐς Πατζινάκας ἐκπέμπει, ὑποσχόμενον διασχίσαι τούτους καὶ εὔνους θεῖναι τῷ βασιλεῖ. καὶ τὰ συμμαχικὰ πάντα συναθροίσας ὑφ'ἓν, Φράγγους φαμὲν καὶ Βαράγγους, μεταπεψάμενος δὲ καὶ ἱπποτοξότας ἀπὸ τε τοῦ Τελούχ, τοῦ Μαύρου ὄρους, καὶ τοῦ Καρκάρου, περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἀνδράσιν ἐπισήμοις τῶν γενῶνἑκαστον ἀναθείς, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡγεμόνα καταστήσας τὸν πατρίκιον Βρυέννιον καὶ ἐθνάρχην τοῦτον κατονομάσας, τὰς ἐκδρομὰς ἐκπέμπει κωλύειν καὶ ἐπέχειν τῶν Πατζινάκων.

Ιωάννης Σκυλίτζης, *Σύνοψις Ιστοριών*, Thurn, H. (επιμ.), *Ioannes Scylitzae Synopsis historiarum* (CFHB 5, Berlin 1973), σελ. 471.

Ο Ιωάννης Κίνναμος αναφέρεται στη βρετανική καταγωγή των Βαράγγων πελεκυφόρων του Ιωάννη Β΄ Κομνηνού

Σκύθαι γὰρ ὥσπερ ἐπιτειχίσματι ταῖς ἀμάξαις χρησάμενοι μεγάλα Ῥωμαίοις ἐλύπουν. ὁ βασιλεὺς ἀννοησάμενος ἤθελε μὲν αὐτὸς τοῦ ἵππου ἀποβὰς πεζῇ σὺν τοῖς στρατιώταις τὸν ἀγῶνα διαθλῆσαι. Ῥωμαίων δὲ οὐδαμῇ ἐπαινούντων ἐκέλευε τοῖς ἀμφ' αὐτὸν πελεκυφόροις (ἔθνος δέ ἐστι τοῦτο Βρεταννικὸν βασιλεῦσι Ῥωμαίων δουλεῦον ἀνέκαθεν) πελέκεσιν ἐπιστάντας διακόπτειν αὐτάς. τῶν δὲ αὐτίκα ἔργου ἐχομένων, οὕτω δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ Σκυθῶν στρατοπέδου ἐγκρατὴν βασιλεὺς γίνεται.

Ιωάννης Κίνναμος, *Επιτομή Ιστοριών*, Meineke, A. (επιμ.), *Ioannes Cinnami Epitome Rerum ab Ioanne et Alexio Comenis Gestorum* (CSHB, Bonn 1836), σελ. 8.

Η Άννα Κομνηνή αναφέρεται στην καταγωγή των Βαράγγων από τη Θούλη (Βρετανία;)

Ἐπυνθάνετο οὖν, τίνες ἂν εἶεν οἱ ἑκασταχοῦ τοὺς πύργους φυλάσσοντες. Ὡς δὲ ἐνταῦθα μὲν ἐφεστάναι τοὺς ἀθανάτους λεγομένους ἐμάνθανε (στράτευμα δὲ τοῦτο τῆς Ῥωμαϊκῆς δυνάμεως ἰδιαίτατον), ἐκεῖσε δὲ τοὺς ἐκ Θούλης Βαράγγους (τοῦτους δὴ λέγω τοὺς πελεκυφόρους βαρβάρους)...

Άννα Κομνηνή, *Αλεξιάς*, Reinsch, D.R. – Kambylis, A. (επιμ.), *Annae Comnenae Alexias* (CFHB 41, Berlin 2001), σελ. 79.